

การวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด

Research and Development Activities Package to Enhance Democratic
Consciousness Behavior of Sixth-Grade Students, Roi Et Province

นฤมล แสงพรหม¹, รัชนิเพ็ญ พลเยี่ยม², ปาริชาติ ประเสริฐสังข์³ และสุนันท์ สิปาย⁴
Narumon Saengprom¹, Ratchaniphen Phonyiam², Parichart Prasertsang³ and
Sunan Siphai⁴

(วันที่รับบทความ 9 ตุลาคม 2562, วันที่รับแก้ไขบทความ 9 พฤศจิกายน 2562, วันที่ตอบรับบทความ 20 พฤศจิกายน 2562)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย 2) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และ 4) เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 211 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย และแบบทดสอบจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบอิสระและไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.16/83.30
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีความคงทนในการเรียนรู้

คำสำคัญ จิตพฤติกรรมประชาธิปไตย, ชุดกิจกรรม, ความคงทนในการเรียนรู้

^{1,2,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120 E-mail : narumon_ud@hotmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Abstract

The purposes of this research were (1) to develop activities package to enhance democratic consciousness behavior, (2) to compare scores of democratic consciousness behavior before and after using activities package, (3) to compare scores of democratic consciousness behavior between the students using activities package and the traditional model, and (4) to study learning permanence. Samples, obtained from multistage random sampling, were 211 students. Research instruments were activities package to enhance democratic consciousness behavior, and multiple choices questions were used to assess democratic consciousness behavior. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, independent sample t-test, and dependent sample t-test.

The research findings were as follow:

1. Activities package to enhance democratic consciousness behavior of sixth-grade students had an effectiveness of 86.16/83.30.
2. Students who attended learning activities package to enhance democratic consciousness behavior had post-test scores higher than pre-test score with statistical significance at .01 level.
3. Students who attended learning activities package to enhance democratic consciousness behavior had higher scores than the traditional model with statistical significance at .01 level.
4. Students who attended learning activities package to enhance democratic consciousness behavior had learning permanence.

Keywords Democratic Consciousness Behavior, Activities Package, Learning Permanence

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 2 ว่า ประเทศไทย มีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้รับการยอมรับและถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง เพราะเป็นระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ในการปกครองประเทศ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 665) 84 ปี แห่งการเดินทางบนหนทางสู่ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย ระบอบประชาธิปไตยและความเป็นอยู่ของพลเมืองไทยต้องประสบปัญหาและอุปสรรคเรื่อยมา การพัฒนาพลเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยเรียกว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกของสังคมทำให้คนในสังคมไทยก้าวข้ามความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความรู้สึกของพลเมืองไทยที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ถูกบิดเบือนเปลี่ยนแปลงไปจนพลเมืองในสังคมไทยไม่เห็นคุณค่า และไม่เข้าใจว่าการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ตนจะต้องมีบทบาทอย่างไร รวมทั้งไม่รู้สิทธิหน้าที่ของตนว่ามีมากน้อยเพียงใด (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555, น. 64) อันส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางความคิดของคนในสังคมไทย เกิดการไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดการชักนำประชาชนให้เห็นคล้อยตาม เกิดการเอารัดเอาเปรียบ และยึดถือประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ซึ่งนับวันจะแสดงถึงความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

รัฐมีความพยายามในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยมาโดยตลอด โดยผ่านกระบวนการส่งเสริมประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากนโยบายต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา และในปี 2557 คณะรักษาความสงบ

แห่งชาติ ได้กำหนดค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ข้อ 7 เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560, น. 3) ซึ่งมีจุดเน้นในการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมของคนไทย ให้เกิดความเข้าใจในทฤษฎีของประชาธิปไตยที่ถูกต้อง การปฏิบัติและการได้รับผลการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพราะการพัฒนาสังคมไทยไปสู่ระบอบประชาธิปไตยจำเป็นต้องมีการพัฒนาพฤติกรรมของคนไทยไปด้วย ถ้าคนไทยขาดพฤติกรรมประชาธิปไตยแล้ว ต่อให้มีรัฐธรรมนูญฉบับ เลือกตั้งครั้งแล้วครั้งเล่า ประเทศไทยก็เป็นประชาธิปไตยไม่ได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องส่งเสริมหลักประชาธิปไตยพื้นฐานที่มีความถูกต้องให้กับพลเมืองไทย (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2559, ไม่มีเลขหน้า)

การส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยให้กับพลเมืองไทย ควรต้องเริ่มต้นตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์ของมารดา การให้ความสำคัญของระบบกระบวนการเลี้ยงดูเด็กในวัยทารก หรือตั้งแต่ยังแบเบาะจนกระทั่งเข้าโรงเรียนประถมศึกษา จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สังคมและรัฐควรจะได้ช่วยกันพิจารณา เพราะเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้าสอนเด็กให้ประพฤติอย่างไรในวันนี้ เด็กผู้นั้นก็จะประพฤติเช่นนั้นในวันหน้า (วิชัย ตันศิริ, 2557, น. 106) และการที่จะทำให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึง เข้าใจ และรักในความเป็นประชาธิปไตยต้องให้การศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่จะทำให้ประชาธิปไตยเกิดขึ้นได้ และการส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยให้ผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้ในสังคมและชุมชน เป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต เป็นการสร้างลักษณะนิสัยให้ผู้เรียนได้รู้จักระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์และกติกาของสังคม ตลอดจนรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของตน ที่งาน รับผิดชอบชุมชน และสังคมได้อย่างเหมาะสม รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามภาระหน้าที่ และมีวิถีชีวิตตามหลักประชาธิปไตย สามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สื่อการสอนเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทมากในการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ได้ง่ายขึ้นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามที่ต้องการ ปัจจุบันมีการนำเอาสื่อต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนมากมาย ในการเลือกใช้สื่อการสอนนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิด เพื่อเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน โดยมีนักการศึกษา (เช่น เพ็ญศรี สร้อยเพชร, 2545, น. 6; สุคนธ์ สินธพานนท์, 2553, น. 21) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของชุดกิจกรรม โดยสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นประโยชน์ทั้งต่อครูผู้สอนและผู้เรียน สะดวกและเหมาะสมในพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาและนโยบายในการพัฒนาประเทศที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันสร้างแนวทางในการแก้ปัญหาประชาธิปไตยของสังคมไทย ซึ่งการวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่สำคัญในการแก้ปัญหาประชาธิปไตย เพราะเมื่อสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจ เข้าถึง และรักในความเป็นประชาธิปไตยเป็นอย่างดียิ่งแล้ว จะทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และเป็นการเสริมสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตยต่อไป อันจะส่งผลให้อนาคตภาพแห่งความขัดแย้งที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยค่อย ๆ ลดลงและทำให้สังคมไทยปราศจากความขัดแย้งที่รุนแรงตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

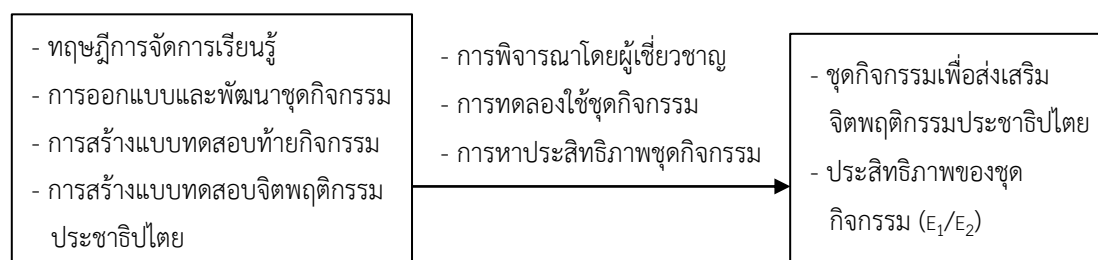
3. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

4. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม จิตพฤติกรรมประชาธิปไตย

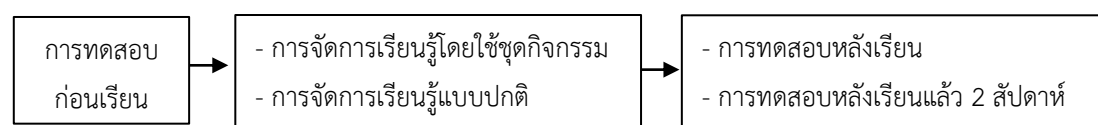
กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

การหาประสิทธิผลของชุดกิจกรรม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีความคงทนในการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ประชากรและตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 11,369 คน

1.1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 211 คน จากโรงเรียน จำนวน 6 โรง แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 109 คน จากโรงเรียน จำนวน 3 โรง กลุ่มควบคุม จำนวน 102 คน จากโรงเรียน จำนวน 3 โรง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

1.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ มี 2 รูปแบบ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

1.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมและจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย

1.3 ระยะเวลาดำเนินการวิจัย อยู่ระหว่างวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

1.4 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่

2.1 ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย จำนวน 10 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย คำชี้แจง คู่มือครู คู่มือนักเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระและสื่อ และแบบประเมินผลที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีการทดลองใช้ครั้งที่ 1 กับนักเรียนจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องของชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น และดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และการทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับนักเรียนจำนวน 30 คน มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.97/82.22

2.2 แบบทดสอบจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความตรงตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ค่าความยากตั้งแต่ 0.36 ถึง 0.78 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.79 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีแผนแบบการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest Posttest Design โดยการออกแบบใช้ตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม ที่ได้จากการสุ่มจากประชากร มีการจัดตัวอย่างเข้ากลุ่ม และกำหนดการจัดการเรียนรู้เข้าแต่ละกลุ่มอย่างสุ่ม นอกจากนี้ยังออกแบบให้มีการวัดตัวแปรตามจากตัวอย่างทั้งสองกลุ่มในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลองแล้ว 2 สัปดาห์ (สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช, 2554, น. 56-57) ในจำนวนตัวอย่างทั้งสองกลุ่มนี้ กลุ่มที่ได้รับการสุ่มให้ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มที่ได้รับการสุ่มให้ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติเป็นกลุ่มควบคุม มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมจะได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

3.3 นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน

3.4 เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียนอีกครั้ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

4.1 นำคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยระหว่างเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย จำนวน 109 คน มาวิเคราะห์ เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยใช้มาตรฐาน E_1/E_2 ตามเกณฑ์ 80/80

4.2 นำคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้ t-test แบบกลุ่มไม่อิสระ (Dependent Samples t-test)

4.3 นำคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย และคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้ t-test แบบกลุ่มอิสระ (Independent Samples t-test)

4.4 นำคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนและหลังเรียนแล้ว 2 สัปดาห์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้ t-test แบบกลุ่มไม่อิสระ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนพบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 86.16 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 83.30 ดังนั้นชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.16/83.30 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$										S	ร้อยละ
ระหว่างเรียน (E ₁)	109	100	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6	ชุดที่ 7	ชุดที่ 8	ชุดที่ 9	ชุดที่ 10	1.38	86.16
			8.63	8.53	9.43	8.20	8.17	8.18	9.09	9.21	8.47	8.25		
			86.16											
หลังเรียน (E ₂)	109	30	24.99										3.68	83.30

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 18.52 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.99 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t พบว่า ค่าสถิติ t เท่ากับ 9.092 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	n	$\bar{X}$	S	d	S_d	df	t _{คำนวณ}	t _{ตาราง}
ก่อนเรียน	109	18.52	6.95	6.47	7.43	108	9.092**	2.330
หลังเรียน	109	24.99	3.68					

** p < .01

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า คะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.99 และคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.25 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t พบว่า ค่าสถิติ t เท่ากับ 5.947 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

คะแนน	n	$\bar{X}$	S	df	$t_{\text{คำนวณ}}$	$t_{\text{ตาราง}}$
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม	109	24.99	3.68	147.859	5.947**	2.330
การจัดการเรียนรู้แบบปกติ	102	20.25	7.22			

** $p < .01$

4. ผลการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย พบว่า คะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.99 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนแล้ว 2 สัปดาห์เท่ากับ 24.30 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t พบว่า ค่าสถิติ t เท่ากับ 2.388 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีความคงทนในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยสามารถจดจำเนื้อหาได้ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย

คะแนน	n	$\bar{X}$	S	d	S_d	df	$t_{\text{คำนวณ}}$	$t_{\text{ตาราง}}$
หลังเรียน	109	24.99	3.68	0.69	3.01	108	2.388	2.581
หลังเรียนแล้ว 2 สัปดาห์	109	24.30	3.24					

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.16/83.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 หมายความว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ซึ่งได้จากคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 86.16 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ซึ่งได้จากคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.30 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 10 เล่ม ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับจุดประสงค์ สอดคล้องกับเนื้อหา เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร คู่มือ เนื้อหา และวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ และดำเนินการสร้างตามหลักสูตรกรมวิชาการ และได้สร้างชุดกิจกรรมตามขั้นตอนที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ ตามหลักการสร้างชุดกิจกรรมที่ดีของ เพ็ญศรี สร้อยเพชร (2545, น. 37-39) สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553, น. 16) และ Dervito & Krockover (1976, p. 388) อีกทั้งได้นำเอากิจกรรมต่าง ๆ มาช่วยเสริมและจัดให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อ่านฝึกปฏิบัติและประยุกต์ใช้ทักษะการเรียนรู้ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประกายรัตน์ พร้อมดิษฐ์ (2550, น. 54) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ชุดฝึกอบรมเรื่องกิจกรรมเสริมสร้างและปลูกฝังประชาธิปไตยในโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมเรื่องกิจกรรมเสริมสร้างและปลูกฝังประชาธิปไตยในโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี ที่สร้างขึ้นได้ตามเกณฑ์ 80/80 คือ มีประสิทธิภาพ 98.22/89.06

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถทบทวนเนื้อหาได้ตลอดเวลา มีความสะดวกและเหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียน (เพ็ญศรี สร้อยเพชร, 2545, น. 6; สุคนธ์ สินธพานนท์, 2553, น. 21) อีกทั้งชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้มีการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นการลงมือปฏิบัติจริง จึงส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งผลการทดสอบที่ได้มีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้รับการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข ประเมินตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ และได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบและจุดประสงค์การเรียนรู้ และนำความรู้มาสร้างแบบทดสอบ ตลอดจนนำไปทดลองใช้ แล้วนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาคุณภาพก่อนที่จะนำไปใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิพนธ์ วรเชษฐ (2553, น. 72) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนบ้านหนองขามนาดี อำเภอแก้งสนามนาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6 ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนาวิถีประชาธิปไตย นักเรียนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น และความรู้ในการเสริมสร้างประชาธิปไตยที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะด้านประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ สามารถพัฒนาคุณลักษณะประชาธิปไตยนักเรียนได้เป็นอย่างดี และรัฐภูมิกานต์ นันทเสน (2558, น. 110) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสุนทรียภาพสุนทนาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ฝึกความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกัน

ในสังคม (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2553, น. 21) และการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมถือได้ว่าเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจ เข้าถึง และรักในความเป็นประชาธิปไตยจากการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน สังคม รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และยังเป็น การเสริมสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เครือวัลย์ พนมหิรัญ (2551, น. 101) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยใน โรงเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีความคงทน ในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยสามารถจดจำเนื้อหาได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรม ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของ ตนเอง (เพ็ญศรี สร้อยเพชร, 2545, น. 6) ทำให้ได้รู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตาม ความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ พระมหาสำราญ บรรณามล (2550, น. 84) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดไผ่ดำ อำเภอนิคมบ่งศรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมี ความสามารถปฏิบัติตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรมขณะหลังฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม 1 เดือน สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการนำชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน โดยครูควรให้คำแนะนำ ดูแลอย่างใกล้ชิด และคอยกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น โดยครู กล่าวนำเพื่อสร้างความมั่นใจให้นักเรียน และแสดงความชื่นชมในผลการเรียนของนักเรียน

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม ไม่ควรกำหนดเวลาให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ควรให้นักเรียนได้อ่านและทำชุดกิจกรรมนอกเวลา เช่น ทำเป็นการบ้านเสริมนอกเวลา เรียน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมในเรื่องอื่น ๆ เช่น พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย หน้าที่พลเมือง เป็นต้น และควรพัฒนาชุดกิจกรรมในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคะแนนจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น คนละจังหวัด หรือคนละภาค หรือคนละสังกัด ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ 2561

บรรณานุกรม

- เครือวัลย์ พนมหิรัญ. (2551). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียน
วัยรุ่นตอนต้น (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการแนะแนว). มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- Phanomhiran, K. (2008). *The effects of guidance activities package for development of democratic
behaviors in schools of early adolescent students* (Master of education thesis, program in
Guidance). Sukhothai Thammathirat Open University, Bangkok. [in Thai].
- นิพนธ์ วรเชษฐ. (2553). การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนบ้านหนองขามนาดี อำเภอกำ
แพงแสนนาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6 (วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- Worachet, N. (2010). *The development of activities to strengthen the democratic way of
Nongkhamnadee School, Kaeng Sanam Nang district, Nakhonratchasima Primary
Education Service Area Office 6* (Master of education thesis, program in Educational
Administration). Mahasarakham University, Mahasarakham. [in Thai].
- ประกายรัตน์ พร้อมดิษฐ์. (2550). ชุดฝึกอบรมเรื่องกิจกรรมเสริมสร้างและปลูกฝังประชาธิปไตยในโรงเรียนอนุบาล
จันทบุรี (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
รำไพพรรณี, จันทบุรี.
- Promdit, P. (2007). *Training set on democracy building and cultivation activities in Chanthaburi
Kindergarten Schools* (Master of education thesis, program in Educational Administration).
Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi. [in Thai].
- ประยูร จันทริโอชา. (ผู้จัดรายการ). (2559). *คืนความสุขให้คนในชาติ*. กรุงเทพฯ: โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่ง
ประเทศไทย, วันศุกร์ที่ 26 สิงหาคม 2559.
- Chanocha, P. (Television Presenter). (2016). *Returns the happiness to Thailand*. Bangkok: The
Television Pool of Thailand, Friday, August 26, 2016. [in Thai].
- ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- Thaewanarumitkul, P. (2012). *Civic education*. Bangkok: Nanmeebooks publication. [in Thai].
- พระมหาสำราญ บรรณมล. (2550). การพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม
วัดไผ่ดำ อำเภอนิคมบ่งบุรี จังหวัดสิงห์บุรี (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสตร์
การพัฒนา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- Bannamon, P. (2007). *Development of a democratic lifestyle model for Phrapariyattidharma
School Students in Watpaidam, Inburi District, Sing Buri Province* (Master of arts thesis,
program in Development Strategy). Thepsatri Rajabhat University, Lop Buri. [in Thai].
- เพ็ญศรี สร้อยเพชร. (2545). *ชุดการเรียนการสอน*. นครปฐม: สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- Soiphet, P. (2002). *Instructional package*. Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University.
[in Thai].
- รัฐชฎาภรณ์ นันทเสน. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสุนทรียภาพสุนทราเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม
ประชาธิปไตยด้านคุณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

- Nantasen, R. (2015). *Development of learning activities based on dialogue to enhance democratic behavior on respective ethics for grade 8th students* (Master of education thesis, program in Curriculum and Instruction). Naresuan University, Phisanulok. [in Thai].
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- Royal Society. (2011). *Royal Institute Dictionary A.D. 2011*. Bangkok: Sirivatana Interprint. [in Thai].
- วิชัย ตันศิริ. (2557). *ศาสตร์การสอนความเป็นนักประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา.
- Tansiri, W. (2014). *Pedagogy of the democrat*. Bangkok: Institute of public policy studies, foundation for the promotion of public policy studies. [in Thai].
- สุนธ์ สินธพานนท์. (2553). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.
- Sinthaphanon, S. (2010). *Innovative Teaching and Learning to Improve the Quality of Youth* (4th ed.). Bangkok: 9119 Technique Printing. [in Thai].
- สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช. (2554). *การออกแบบการทดลอง*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Damrongpanit, S. (2011). *Experimental Designs*. Mahasarakham: Mahasarakham University. [in Thai].
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *แนวทางการพัฒนาและประเมินค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2017). *Guidelines for development and evaluation the 12 national main values to reinforce the country*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand. [in Thai].
- Dervito, A. & Krockover, H.K. (1976). *Creative silencing ideas activities for teacher and children*. Little: Brown and Company.